

Формування культури здорового способу життя школярів як одна з ключових проблем сучасного загальноосвітнього навчального закладу

Давидова Т.М.

Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації

Анотації:

Мета: оптимізувати організацію навчально-виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі у контексті збереження здоров'я школярів. **Матеріал:** в експерименті взяли участь 1012 учнів (вік від 11 до 15 років), 532 студента вищих навчальних закладів, 176 вчителів, 34 методиста і представника адміністративно-управлінської ланки навчальних закладів. **Результати:** визначено позитивний вплив здорового способу життя школярів на їх загальний рівень здоров'я. Запропоновано модель формування культури здоров'я підлітків, яка містить у структурі чотири підсистеми: здоров'язбережувальні технології; оздоровчі технології; технології навчання здорового способу життя; формування особистісних якостей, які сприяють збереженню і зміцненню здоров'я. Встановлено, що представлена модель орієнтує учнів на формування позитивної стійкої індивідуальної картини здоров'я як необхідної умови їхньої життєздатності. **Висновки:** встановлено, що формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у школярів пов'язано з необхідністю приведення системи середньої освіти у відповідність до сучасних умов оновленого змісту освіти, форм і методів роботи у загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова:

здоров'язбережувальні, освітні, технології, учні, спосіб життя, культура здоров'я.

Давидова Т.Н. Формирование культуры здорового образа жизни школьников как одна из ключевых проблем современного общеобразовательного учебного заведения. Цель: оптимизировать организацию учебно-воспитательного процесса в современном общеобразовательном учебном заведении в контексте сохранения здоровья школьников. **Материал:** в эксперименте взяли участие 1012 учеников (возраст от 11 до 15 лет), 532 студента высших учебных заведений, 176 учителей, 34 методиста и представителя административно-управленческого звена учебных заведений. **Результаты:** определено положительное влияние здорового способа жизни школьников на их общий уровень здоровья. Предложена модель формирования культуры здоровья подростков, которая содержит в структуре четыре подсистемы: здоровьесохраняющие технологии; оздоровительные технологии; технологии обучения здоровому способу жизни; формирование личностных качеств, которые способствуют сохранению и укреплению здоровья. Установлено, что представленная модель ориентирует учеников на формирование положительной стойкой индивидуальной картины здоровья как необходимого условия их жизнедеятельности. **Выводы:** установлено, что формирование положительной мотивации на здоровый образ жизни у школьников связано с необходимостью приведения системы среднего образования в соответствие с современными условиями обновленного содержания образования, форм и методов работы в общеобразовательных учебных заведениях.

здоровьесохраняющие, образовательные, технологии, ученики, способ жизни, культура здоровья.

Davydova T.M. Formation of schoolchildren's healthy life style culture as one of key problems of modern comprehensive educational establishment. Purpose: optimization of educational-teaching process in modern comprehensive educational establishment in context of pupils' health protection. **Material:** in experiment 1012 pupils (of age from 11 to 15 years old), 532 students of higher educational establishments, 176 teachers, 34 methodologists and representatives of educational establishments' administrations participated. **Results:** positive influence of schoolchildren's healthy life style on general health condition has been determined. Model of formation of adolescents' health culture, which consists of four sub-systems: health protection technologies; health related technologies; technologies of teaching to healthy life style; formation of personalities' qualities, facilitating health strengthening, has been offered. It has been found that the presented model orients pupils on formation of positive, firm, individual picture of health as the necessary condition of their viability. **Conclusions:** it has been established that formation of positive motivation for healthy life style is connected with demand in reducing of secondary education system to modern conditions of renewed content of education, forms and methods of work in comprehensive educational establishments.

health-protective, educational, technologies, life style, health culture.

Вступ.

Проблема збереження здоров'я населення все чіткіше усвідомлюється представниками системи освіти як професійно значуща. Це зумовлено тим, що саме поняття «здоров'я» стало трактуватися дещо ширше, ніж просто відсутність захворювання. У нього все частіше вкладається соціокультурний зміст.

Увага до питання здоров'я школярів суттєво зростає. Необхідність оздоровлення підростаючого покоління відображена в багатьох положеннях Декларації про права дитини, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН. За даними Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України, тільки 4-5% випускників шкіл можна назвати практично здоровими. Аналіз структури захворюваності школярів показує, що з кожним роком навчання в навчально-виховних закладах збільшується частота захворювань органів травлення, дихання, зору, росте кількість дітей з порушеннями постави, нервово-психічними відхиленнями тощо. Про несприятливість певних

© Давидова Т.М., 2015

<http://dx.doi.org/10.15561/18189172.2015.1003>

чинників у даній сфері говорять давно, але сьогодні ця проблема стоїть особливо гостро. Останнім часом з'явилися нові фактори, які негативно позначилися на стані здоров'я учнів: зростання навчального навантаження, проведення вільного часу дітей за переглядом фільмів чи комп'ютерними іграми.

Згідно з дослідженнями Всесвітньої організації охорони здоров'я стан здоров'я людини на 51% залежить від способу життя, 17-20% від спадковості, 20% від стану навколишнього середовища, 8-9% від системи охорони здоров'я. Здоров'я дитини, її фізичний і психічний розвиток, соціально-психологічна адаптація значною мірою визначаються умовами її життя, умовами її перебування у школі. На роки навчання дитини у школі припадає період інтенсивного розвитку дитячого організму.

У сучасній педагогічній науці створено теоретичні передумови для розробки цілісної соціокультурної концепції здоров'язбережувальної діяльності в закладах освіти. В працях Г. Апанасенка, С. Казіна, В. Казначеева, Г. Кураєва, Т.Бойченко можна ознайомитись

з ідеями цілісного підходу до визначення феномена «здоров'я», причинами і механізмами його формування, збереження й удосконалення. Праці В. Бондіна, Л. Дихана Г. Зайцева, В. Кукушкіна, М. Смирнова, О. Трушкіна присвячені проблемам організації здоров'язбережувальної діяльності на основі системного та комплексного підходів [8, 10, 11]. Дослідниками О.Васильєвою та Ф.Філатовим проаналізовано найбільш розповсюджені наукові та соціальні уявлення про феномен здоров'я, акцентуючи увагу на його психологічній і соціальній проблематиці [1].

Сучасний стан здоров'яформуючої освіти й виховання суспільства дозволяє виявити наявні протиріччя між позитивними установками та реальним рівнем оздоровчого виховання особистості. У зв'язку з цим проблема формування культури здорового способу життя школярів в умовах сучасних загальноосвітніх навчальних закладах є однією зі складних і ключових проблем у педагогіці.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета дослідження - оптимізувати організацію навчально-виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі як передумову для збереження здоров'я школярів шляхом формування культури здоров'я. *Завдання*: експериментально перевірити в процесі дослідження модель формування культури здоров'я школярів, яка орієнтує учнів на самопізнання, самовизначення та саморозвиток особистості та високий рівень сформованості культури здоров'я. У процесі постанови завдань використані концептуальні підходи до планування експерименту.

Методи й організація дослідження. У роботі було використано аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне тестування, методи моделювання та незалежних експертів, методика О. Смирнова.

Результати досліджень.

Погіршення здоров'я дітей шкільного віку є не лише медичною, а й педагогічною проблемою. Головним завданням загальноосвітнього навчального закладу має бути збереження, зміцнення здоров'я учнів, формування у них відповідального ставлення до власного здоров'я.

Помилковим є твердження про те, що школа не шукає виходу із ситуації. В останні десятиліття були розпочаті спроби створення у школі служби здоров'я (валеологічної служби). Також підготовки фахівців, відповідальних за здоров'я учнів. Пропонувалися та апробувалися різні форми і технології профілактики та зміцнення здоров'я. У багатьох загальноосвітніх навчальних закладах ведеться спеціальна робота з формування культури здоров'я лише за одним із напрямків.

При такому підході «шкільні» причини виникнення порушень здоров'я не ліквідовуються, а лише робляться спроби знизити їх негативний вплив. Ефективність цієї роботи може бути тільки при комплексній системній роботі, розумному та професійному підході до даного питання.

Тому є сенс визначитись з такими поняттями, як «здоров'язбережувальні технології», «спосіб життя», «культура здоров'я».

Науковці та практики (А.М.Мітєєва, М.К.Смирнова, М.І.Степанов) [13] вважають, що поняття «здоров'язбережувальні технології» поєднує в собі всі напрями діяльності установи освіти з формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів. Дійсно: мета сучасної школи – підготовка дітей до життя. Кожний школяр повинен одержати за час навчання знання, що будуть затребувані ним у подальшому житті.

Досягнення названої мети може бути здійснене за допомогою здоров'язбережувальних технологій, що розглядаються як сукупність прийомів і методів організації навчально-виховного процесу без збитку для здоров'я школярів і педагогів.

Вивчення педагогічної літератури з питань валеології виявило таке: проблема вибору способу життя стає провідною при вирішенні задач збереження та покращення здоров'я. Причому спосіб життя розглядається як головна причина збереження або втрати здоров'я. При розгляді цього питання найбільш згадуваним є посилення на концепцію академіка Ю. Лісіцина, в якій показано причинно-наслідкову залежність між здоров'ям і способом життя людини. Також зазначено, що найбільший вплив на індивідуальне здоров'я людини має спосіб її життя (50-55%). Інші фактори впливають таким чином: екологічні – 20-25%, спадкові – 20%, рівень медичного обслуговування – 10% [8, 10, 13].

Спосіб життя належить до соціально-біологічних факторів. Його компонентами служить група показників: рівень, якість і стиль життя. Рівень життя обумовлений економічними можливостями людини. Якість життя визначається рівнем запиту й задоволення людських потреб. Неважко здогадатися, що обидва ці показники способу життя людини залежать від матеріально-економічних умов життя суспільства й кожної родини. Тут школа зробити нічого не може. Проте стиль життя складається на основі психологічних і психофізіологічних особливостей поведінки особистості. І це величезне поле діяльності для школи. Саме школа може навчити дітей із раннього віку любити себе та піклуватись про своє здоров'я. Наслідки такого навчання проявляються вже у дорослому житті. Рівень і якість їхнього життя стануть високими.

В останні роки фахівці особливу увагу звертають на те, щоб в якості невід'ємного компонента системи виховання загальної культури людини було включено виховання культури здоров'я учнів освітніх установ.

Проаналізувавши дослідження сутності поняття «культура здоров'я» (авторів: Н. Полтавцевої, В. Царевського, І.Новосолової, Н. Горкуші, В.Горашука) вважаємо доречними такі висновки:

- культура здоров'я реалізується в конструктивній поведінці людини, це сприяє збереження та зміцненню здоров'я;
- ціннісний потенціал культури здоров'я – це сукуп-

- ність духовно-моральних і суспільних цінностей;
- цінністю культури здоров'я стає активне тривале життя з реалізацією внутрішнього потенціалу;
- усвідомлене ціннісне ставлення людини до власного здоров'я – основа культури здоров'я;
- необхідна умова для формування культури здоров'я – обов'язкове дотримання здорового способу життя;
- культури здоров'я – обов'язкова складова загальної культури людини, яка виражається в достатньому рівні фізичного, психічного, духовно-морально-го та соціального розвитку.

Безумовно, високий рівень культури здоров'я молоді не з'являється сам по собі. Він є результатом активної систематичної роботи учнів над собою та цілеспрямованою взаємодією з оточуючими людьми і педагогами. Тому процес виховання культури здоров'я підростаючого покоління передбачає наявність викладачів, які мають розвинену здоров'язбережувальну компетентність, високий рівень культури здоров'я. Все це становить важливу складову їх загальної та професійної культури.

Для вирішення проблеми збереження і зміцнення здоров'я учнів запропоновано модель формування культури здоров'я школярів (рис. 1). Вона представляє собою взаємозв'язок чотирьох підсистем, які доповнюють одна одну:

1. Впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій, які створюють оптимальні умови для збереження здоров'я учнів і сприяють підвищенню результатів навчання.

2. Оздоровча робота в урочний та позаурочний час. Успішність цього процесу забезпечується створенням низки заходів, які сприяють поліпшенню функціонування мозку та підвищенню працездатності. Вони відновлюють тонус м'язів, що підтримують правильну поставу. Також знімають напругу з органів зору і слуху, з утомлених від письма пальців, створюють умови для розвитку фізичних можливостей. Все це відіграє

важливу роль у підвищенні якості навчання.

3. Упровадження технологій навчання здорового способу життя та виховання культури здоров'я, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини.

4. Формування життєвих компетентностей учнів у процесі навчання та виховання, створення сприятливих умов для розвитку і виховання особистості школяра з високою культурою здоров'я, здатної формувати свій життєвий потенціал.

Представлена модель заснована на принципах збереження та зміцнення і формування здоров'я, взаємозв'язку теорії і практики. Модель орієнтує учнів на самопізнання, самовизначення та саморозвиток особистості та високий рівень сформованості культури здоров'я.

Разом з тим, навчально-виховний процес загальноосвітнього навчального закладу має бути спрямований на розв'язання таких завдань:

- створення сприятливих умов для творчого засвоєння певної суми базових знань учнями, формування в них навичок самостійного оволодіння новими знаннями упродовж усього життя;
- урахування сучасних державних вимог до змісту і рівня навчальних досягнень учнів, спроектованих на очікувані кінцеві результати навчання; поєднання особистісно-зорієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів;
- вивчення психолого-педагогічної й методичної літератури з формування здорового способу життя та розвитку культури здоров'я учнів;
- забезпечення розвитку учнівського самоврядування, залучення його до вирішення питань організації навчального процесу, розвитку громадської активності, організації здорового способу життя учнів;
- підвищення якості фізичного виховання та медич-

Рис. 1. Модель формування культури здоров'я школярів.

ного обслуговування учнів;

- розробка і впровадження системи безперервної валеологічної освіти;
- упровадження в навчально-виховний процес методики діагностики і моніторингу здоров'я учнів і вчителів;
- підвищення ефективності використання всіх предметів навчального плану для формування компетентного ставлення до власного здоров'я учнів, виховання здорового способу життя, культури здоров'я;
- організація роботи з дітьми в позаурочний час;
- використання лікувальних і оздоровчих процедур.

Для перевірки результативності запропонованої моделі виділено контрольні та експериментальні групи вчителів. Кожний компонент розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя представлений системою параметрів, які підлягали оцінці самими вчителями та незалежними експертами. На основі застосування методу незалежних експертів простежено динаміку розвитку основних структурних елементів готовності вчителів експериментальних і контрольних груп: аксіологічного, когнітивного, діяльнісного, особистісного компонентів (табл. 1, рис. 2).

Узагальнення результатів формувального етапу експерименту здійснено за допомогою комплексу методів (методика О. Смирнова). Методика заснована на використанні бальних шкал та відносних частот, яка дозволила розрахувати рівень сформованості кожного з досліджуваних компонентів.

Аналіз результатів формувального етапу експерименту засвідчив ефективність запропонованої моделі щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів та методики її поетапної реалізації. Це прослідковується у позитивній динаміці рівня сфор-

мованості кожного з компонентів.

На початку експериментальної роботи кількість респондентів високого рівня становила 19,4%, достатнього – 44,3%, середнього – 36,3%. По закінченні експериментальної роботи кількість респондентів за рівнями змінилася таким чином: високий – 38,1%, достатній – 51,1%, середній – 10,8%. За результатами експериментальної роботи кількість слухачів з високим та достатнім рівнем готовності до розвитку здоров'язбережувальної компетентності сягає 89,2%. Це свідчить про ефективність запропонованої моделі та методики її поетапної реалізації. Застосування моделі розвитку здоров'язбережувальної компетентності учителів у системі методичної роботи основної школи оцінено учасниками навчально-виховного процесу позитивно.

Отримані результати дозволяють констатувати, що підвищення рівня здоров'язбережувальних компетентностей вчителів позитивно відображається на: формуванні культури здоров'я школярів; стані їх фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я; дотриманні ними здорового способу життя; підвищенні працездатності. Наслідки цього прослідковуються у покращенні якості освіти.

Дискусія.

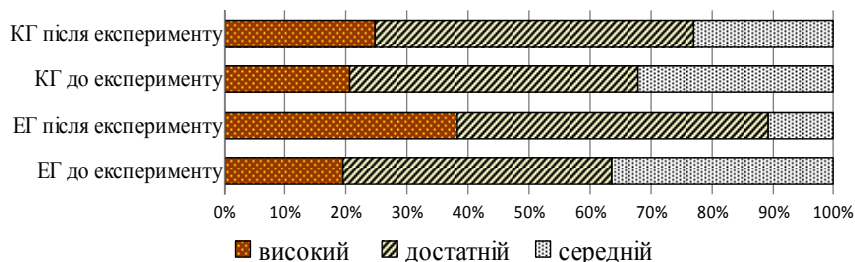
Результати дослідження свідчать, що у запропонованій моделі обрані підсистеми є достатніми та оптимально поєднаними для формування культури здоров'я школярів. Вони розширюють твердження щодо організації здоров'язбережувальної діяльності установи освіти шляхом поєднання всіх її напрямів роботи. Також підтверджують важливість значення здоров'язбережувальних технологій у вирішенні проблем збереження і зміцнення здоров'я учнів в умовах сучасної освіти [2, 3, 6, 8, 10].

Підтверджено концепцію академіка Ю. Лісцина

Таблиця 1

Розподіл учителів експериментальних і контрольних груп за рівнем розвитку здоров'язбережувальної компетентності на початку та наприкінці формувального етапу експерименту

Рівні	Експериментальна група				Контрольна група			
	до експерименту		після експерименту		до експерименту		після експерименту	
	абс. знач.	%	абс. знач.	%	абс. знач.	%	абс. знач.	%
Високий	32	19,4	67	38,1	36	20,7	43	24,9
Достатній	80	44,3	90	51,1	83	47	92	51,9
Середній	64	36,3	19	10,8	57	32,3	41	23,2
Разом	176	100	176	100	176	100	176	100

Рис. 2. Розподіл учителів експериментальних та контрольних груп за рівнями до та після експерименту

щодо причинно-наслідкової залежності між здоров'ям і способом життя людини. Отримані дані доповнюють відомості різних авторів [5, 7, 12] про формування здорового способу життя та культуру здоров'я людини.

Висновки.

Педагогічне осмислення проблеми управління організацією навчально-виховної роботи школи з формування здорового способу життя в учнів дозволяє створити особливе освітнє середовище. У такому випадку процес формування у вихованців позитивної стійкої індивідуальної картини здоров'я стає необхідною умовою їхньої життєздатності. Тільки в цьому випадку відбудеться перетворення культуротворчого символу «здоров'я» у сенс життя учнів.

У перспективі подальших досліджень представляється удосконалення формування індивідуальної картини здоров'я за такими характеристиками:

- високий загальний рівень свідомості власного життя;
- перевага ціннісної регуляції над споживчою;
- локалізація провідних значенневих орієнтирів у майбутньому та сприйняття свого життя в сьогоденні як цікавого, емоційно насиченого й наповненого змістом.

Конфлікт інтересів.

Автор заявляє, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Література

1. Васильева О.С., Филатов Ф.Р. Психология здоровья человека: эталоны, представления, установки. Москва, Академия, 2001. – 200 с.
2. Ващенко ОМ. Здоров'язбережувальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах. Директор школи, 2006; 20 : 12-15.
3. Ващенко О. Здоров'язбережувальні технології в загальноосвітніх навчальних закладах / О. Ващенко, С. Свириденко // Директор школи. - 2006. - № 20. - С. 12.
4. Ващук С. Потреба бути здоровим / С. Ващук // Директор школи. - 2006. - № 39. - С. 18.
5. Вінда О.В., Коструб О.П., Сомова І.Г. Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків Київ, Вістка. 2003. 160 с.
6. Волкова І. Здоров'я школярів - взаємодія лікарів, педагогів, психологів / І. Волкова // Практика управління закладом освіти. - 2009. - № 12. - С. 5-10.
7. Горашук В П. Теоретичні і методологічні засади формування культури здоров'я школярів. Автореф. докт. дис. Харків; 2004. 36 с.
8. Дыхан Л.Б., Кукушкин В.С., Трушкин А.Г. Педагогическая валеология. Уч. пособие для студентов педагогических вузов / Под ред. В.С. Кукушкина. – М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д; Издательский центр «МарТ», 2005. – 528 с.
9. Зубалій М. Структурні компоненти здорового способу життя старшокласників/ М. Зубалій, С. Закопайло // Освіта і управління. - 2005. - № 2. - С. 153.
- 10.Нагавкина Л.С. Татарникова Л.Г. Валеологические основы педагогической деятельности: Учебно-методическое пособие.- СПб.: КАР, 2005. – 272 с.
- 11.Пашченко В. Моделі організації шкіл сприяння здоров'ю / В. Пашченко // Управління освітою. - 2009. - № 20. - С. 24-30.
- 12.Титаренко Т.М., Лепіхова Л.А., Кляпець О.Я. Формування в молоді настанов на здоровий спосіб життя: Методичні рекомендації. – К.: Міленіум, 2006. – 124 с.
- 13.Шульга С. Оздоровчі технології (школа сприяння здоров'ю) /С. Шульга // Директор школи. - 2008. - № 9. - С. 17-20.
- 14.Llopiс J., Braddick F. Mental Health in Youth and Education / European Communities. – 2008. – 37 p.
- 15.Maradova E. Transformation of Education towards Health in Czech Schools and Current Trends in Teacher Training // European Journal of Physical & Health Education 2009;02: 75-80.
- 16.Robinson L., Wadsworth D., Webster K., Bassett D. School Reform: The Role of Physical Education Policy in Physical

References

1. Vasil'eva O S, Filatov FR. *Psikhologiya zdorov'ia cheloveka: etalony, predstavleniia, ustanovki* [Psychology of human health: standards, ideas, settings], Moscow, Academy; 2001 (in Russian).
2. Vashchenko OM. *Zdorov'iazberezhuval'ni tekhnologii v zagal'noosvitnikh navchal'nikh zakladakh* [Health related technologies in comprehensive educational establishments]. *Direktor shkoli*, 2006;20:12-15. (in Ukrainian)
3. Vashchenko OM, Sviridenko S. *Gotovnist' vchitelia do vikoristannia zdorov'iazberigaiuchikh tekhnologij u navchal'no-vikhovnomu procesu* [Readiness of teacher for application of health related technologies in teaching-educational process]. *Zdorovia ta fizichna kul'tura*, 2006;08:1-6. (in Ukrainian)
4. Vashchuk S. *Potreba buti zdorovim* [Demand in being healthy]. *Direktor shkoli*, 2006;39:18. (in Ukrainian)
5. Vinda OV, Kostrub OP, Somova IG. *Formuvannia navichok zdorovogo sposobu zhittia u ditej i pidlitiv* [Formation of healthy life style skills in children and adolescents], Kiev, Vistka; 2003. (in Ukrainian)
6. Volkova IV. *Zdorov'ia shkoliariv - vzaiemodiia likariv, pedagogiv, psikhologiv* Schoolchildren's health as result of medical doctors', pedagogues' and psychologists' interaction]. *Praktika upravlinnia zakladom osviti*, 2009;12:5-10. (in Ukrainian)
7. Gorashchuk V P. *Teoretichni i metodologichni zasadi formuvannia kul'turi zdorov'ia shkoliariv. Dokt. Diss.* [Theoretical and methodological principles of formation of schoolchildren's health culture. Dokt. Diss.], Kharkiv; 2004. (in Ukrainian)
8. Dykhan LB, Kukushkin VS, Trushkin AG. *Pedagogicheskaia valeologiia*. [Pedagogic valueology], Moscow, MarT; 2005. (in Russian).
9. Zabalij MD. *Strukturni komponenti zdorovogo sposobu zhittia starshoklasnikiv* [Structural components of healthy life style of senior schoolchildren]. *Osvita i upravlinnia*, 2005;2:153-155. (in Ukrainian)
- 10.Nagavkina LS, Tatarnikova LG. *Valeologicheskie osnovy pedagogicheskoi deiatel'nosti* [Valueological principles of pedagogic functioning], St. Petersburg, KARO; 2005. (in Russian).
- 11.Pashchenko V. *Modeli organizacii shkil spriannia zdorov'iu* [Models of schools' organization for promotion of health]. *Upravlinnia osvitoiu*, 2009;20:24-30. (in Ukrainian)
- 12.Titarenko TM, Liepikhova LA, Kliapiec' OIa. *Formuvannia v molodi nastanov na zdorovij sposib zhittia*. [Formation of youth's settings for healthy life style], Kiev, Milenium; 2006.

- Activity of Elementary School Children in Alabama's Black Belt Region // *American Journal of Health Promotion* 2014; 03: 72-76.
17. Seebauer R. Health Education and Health Promotion in Austria – Current Activities with Special Regard to Schools in Vienna // *European Journal of Physical & Health Education* 2009; 02: 59-66.
18. Simpson V., Hyner G., Anderson J. Lifestyle Behavior Change and Repeat Health Risk Appraisal Participation: A Structural Equation Modeling Approach // *American Journal of Health Promotion* 2013; 02: 128-135.
19. Wald A., Muennig P., O'Connell K., Garber C. Associations Between Healthy Lifestyle Behaviors and Academic Performance in U.S. Undergraduates: A Secondary Analysis of the American College Health Association's National College Health Assessment II // *American Journal of Health Promotion* 2014; 05: 298-305.
20. Yea-Wen Lin and Yueh-Ysen Lin A Multilevel Model of Organizational Health Culture and the Effectiveness of Health Promotion // *American Journal of Health Promotion* 2014; 01: 53-63.
- (in Ukrainian)
13. Shul'ga S. Ozdorovchi tekhnologii (shkola spriiannia zdorov'iu) [Health related technologies (school of health)]. *Direktor shkoli*, 2008;9:17-20. (in Ukrainian)
14. Llopis J, Braddick F. *Mental Health in Youth and Education*. European Communities; 2008.
15. Maradova E. Transformation of Education towards Health in Czech Schools and Current Trends in Teacher Training. *European Journal of Physical & Health Education*, 2009;2:75-80.
16. Robinson L, Wadsworth D, Webster K, Bassett D. School Reform: The Role of Physical Education Policy in Physical Activity of Elementary School Children in Alabama's Black Belt Region. *American Journal of Health Promotion*, 2014;3:72-76.
17. Seebauer R. Health Education and Health Promotion in Austria – Current Activities with Special Regard to Schools in Vienna. *European Journal of Physical & Health Education*. 2009;2:59-66.
18. Simpson V, Hyner G, Anderson J. Lifestyle Behavior Change and Repeat Health Risk Appraisal Participation: A Structural Equation Modeling Approach. *American Journal of Health Promotion*. 2013;2:128-135.
19. Wald A, Muennig P, O'Connell K, Garber C. Associations Between Healthy Lifestyle Behaviors and Academic Performance in U.S. Undergraduates: A Secondary Analysis of the American College Health Association's National College Health Assessment II. *American Journal of Health Promotion*, 2014;5:298-305.
20. Yea-Wen Lin and Yueh-Ysen Lin. A Multilevel Model of Organizational Health Culture and the Effectiveness of Health Promotion. *American Journal of Health Promotion*. 2014;1:53-63.

Информация об авторе:

Давыдова Татьяна Николаевна: <http://orcid.org/0000-0003-2235-8508>; tanechka_davydova_93@mail.ru; Управление образования и науки Черниговской областной государственной администрации; ул. Шевченка, 34, г.Чернигов, 14013, Украина.

Цитируйте эту статью как: Давыдова Т.М. Формування культури здорового способу життя школярів як одна з ключових проблем сучасного загальноосвітнього навчального закладу // *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. – 2015. – N10. – С. 18-23. <http://dx.doi.org/10.15561/18189172.2015.1003>

Электронная версия этой статьи является полной и может быть найдена на сайте: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive.html>

Это статья Открытого Доступа распространяется под термином Creative Commons Attribution License, которая разрешает неограниченное использование, распространение и копирование любыми средствами, обеспечивающими должное цитирование этой оригинальной статьи (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ru>).

Дата поступления в редакцию: 29.07.2015

Принята: 15.08.2015; Опубликована: 20.08.2015

Information about the author:

Davydova T.M.: tanechka_davydova_93@mail.ru; <http://orcid.org/0000-0003-2235-8508>; Education and Science Department Chernihiv Regional State Administration, Shevchenko str. 34, Chernihiv, 14013, Ukraine.

Cite this article as: Davydova T.M. Formation of schoolchildren's healthy life style culture as one of key problems of modern comprehensive educational establishment. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*, 2015;10:18-23. <http://dx.doi.org/10.15561/18189172.2015.1003>

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/arhive-e.html>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.en>).

Received: 29.07.2015

Accepted: 15.08.2015; Published: 20.08.2015